

Laci

Per „Laci” – nem is tudom, *Szörényi Lacit* a Lacin kívül lehetne-e hivatalos nevén Lászlónak szólítani (nem is hallottam senki ismerősétől efféle megszólítást), ami egy hetvenéves férfínál nem csekély érdem. Mert valahogyan sosem illett és ma sem illik rá semmiféle klasszikus toposz – a tekintélyes filozofra, nagyszerű professzorra, elismert intézményvezetőre és nagykövet/excellenciás úrra, de leginkább a szeretett tanárra.

Járulékos életrajzi elemek: nekem a hetvenes évekbeli Szegedről, neki az akkor épp kezdődő szegedi éveiből, bár én nem jártam akkori egyetemei óráira.

Akkor még a harmincon inneni fiatal kutatóhoz és előadóhoz, minthogy „szabad tanárválasztás” nem létezett, nem is járhattam. Saját évfolyamommal együtt az universitasra szintén frissen érkező, nemkülönben kiváló előadó, sőt frenetikus régi magyar irodalom-órákat tartó fiatal filozofhoz, Merényi Varga Lászlóhoz kerültünk. Annyit persze láttunk, hogy Laci hihetetlenül népszerű fiatalember, s hogy Szegedre érkezését csoportosan várják a Nagyállomáson, órái eseményszámba mennek; utána pipa a szájba, hátizsák fel, irány a város; jöhetnek a szegedi Nagy Vonulások és házibulizások. A korán meghalt Merényi Varga Lacinál sem állt másképp: vele is nagy éjszakai csatangolások és beszélgetések estek; egyáltalán, akkoriban csapatostól vonultunk a város különböző részeibe és kocsmáiba; „alkotókörre”, „fellépésekre”, irodalmi szalonokra emlékszem; egy alkalommal, mily tágas a régi magyar irodalom füveskertje, Szőnyi Gyurkáéknál fél éjszakán át Szenczi Molnár zsolttárogat énekeltünk. Merényi Varga László 1975-ben halt meg, tragikusan fiatalon, 32 évesen. De ha addig nem tanultuk volna meg, Laci működéséből, föllépéséből, egy lélek egész aurájából nyilvánvalóvá lett, hogy *mindent* kell olvasni, mégpedig *sine ira et studio*, preferenciák és balítéletek nélkül. Latinul, magyarul, görögül, mindegy, kinek hogyan – de olvasni. És őrzök egy plusz örömforrást is a szegedi évekből: Laci meghívta és bevezette Mészöly Miklóst az Eötvös-kollégiumban egy emlékezetes esti beszélgetésre. Közvetlenül a *Film* megjelenése után jártunk; Mészöly ott olvasott fel, s próbált ki először új novellakezdeményezéseket. Az maga volt a próza.

S már nem az universitas polgára, s ez már a régi *Mozgó Világ* időszaka, amikor művek, kritikai munkák, teóriahirdetéstől mentes, de bátor csatározások életideje, a *Magyar tallózó* botránya és bedugult tervezete, a JAK-füzetek időszaka, a delfinológia következik, melynek oly sokan a szereplői és tanúi vagyunk – s persze az örökké tartó szegedi tanítás. (A

Móra kollégiumban hosszú írói sorozatot szervezett, s amikor az *Eldorádó* megjelent, engem is meghívott.)

Laci vezetésével, bár Lábass Bandi és Csapody Miklós egyenrangúan vettek benne részt, kitaláltak egy könyvtervet, *Kocsmatúra* címen. Líviánál, kiadóban, lakáson volt is egy-két ülés – a „Ferencziek” (kicsi, szinte diáklakása Líviának, majd magamnak is) színes találka- és menedékhely; különösen a *Sympo* szétverése után, Sziverivel, a jugó háborúk menekültjeivel, Balázs Attila és Kalapáti Ferivel és az ő befogadásukkal. És persze Lacival – ha Szegedről befutott, hátizsákját ledobta a sarokba, és minden úgy folytatódott, az otthonosság tágasságával, mintha el sem ment volna. És később Hetye, a szelíd kis kemenesaljai falu, jelenlegi (és már végső) azilumunkkal, és magával a szomszéd úrral, az örökké diskurzusra készítő Berzsényivel. És ekkor történt Laci nagy váltása – a diplomáciai szolgálat.

És szinte rögvest hozzá is fordultam egy számomra akkor aktuális kérdéssel: amennyiben Debrecen a kálvinista Róma lenne – akkor miért ne lehetne a tétel megfordítva is igaz? Hogy tudniillik Róma a pápista Debrecen! Rómában könnyű a katolikusnak esküdni – de egy reformátusnak Rómában, református templomban?! Az már „valami”. Mit szólnál, kérdeztem hát Lacit, ha keresnénk az Örök Városban egy olyan protestáns templomot, ahol Líviával megejthetnénk templomi esküvönket? S talán a kellőképpen extrém ötlet megtetszett a római magyar nagykövetnek, aki persze, mint fõntebb jeleztük, paplány házastársunkat, könyveinek szerkesztőjét, Líviát legalább olyan régről, ha nem korábról ismerte. S hát a tervezetbe beszállt a friss excellenciás úr jobb keze, Kuklis Erika (Liza) is, aki Szegedről volt Laci tanítványa, és hamar egymásra is talált a „szegedi maffia”. (Lívia kedvtelve jellemezte így a Szegedről elszármazott literátorokat, akik a világon bárhol egymásra ismernek, még ha sosem találkoztak is.) És mint a nyájas, derűs mesékben, minden sikerült – s most nem egyébért, csak hogy színe legyen az időnek, ideírom a Laci aktív közreműködésével a római *Evangelisch-Luterische Kirche*ben lezajlott esküvőnk pár soros naplófeljegyzését:

„Róma, 1994. dec. 13: A koreográfiát vettük át a lelkész úrral (M. Phillippi – erdélyi szász férfiú) a *Via Toscanán* lévő irodájában; elég hosszú lesz a műsor – nemzetközi show. Érdeklődött kik-mifélek volnánk stb., és megadja a módját. A római evangélikus gyülekezet mindössze 500 főnyi és német. Az ő filiája Nápolytól Firenzéig tart; egyházadót nem fizetnek. Szörényi Laci szobájában is valánk, ő textust fog olvasni. Olga és Béba fényképeznek, Iván zongoraművész orgonál. 1994. dec. 15. Róma, háromnegyed egy. Ebéd és esküvő után. Az ebéd nem esküvői, Zsuzsával, Pirivel egy pizzázóban. Az esküvő ½ 11-kor a *Via Toscanán*. Líviával mi valánk ott először, aztán szép sorban a többiek. Szőnyi Zsuzsa, Szörényiék,

Olgáék, Lizáék, Abonyi Tibi. Egyszerű és tiszta ceremónia, a templom oltárképének meglepő ikonográfiai eleme, hogy Krisztust férfinak és nőnek is ábrázolják. A 23. *zsoltárt* Zsuzsa olvassa. A *Teremtés könyvéből* Olga. És Pál leveleit. Legfontosabb a szeretet. Majd a szeretet-himnusz Szörényi Laci. Béba és Tibor fényképeztek, egy érdeklődő olasz pár is végigüli a magyar-olasz nyelvű esküvőt. Az offertát kifizettem (200 ezer líra). Este 7-kor buli a *Via Merulana* 48. alatt, Lizáéknál. Mindenki ott van.”

Azóta sajnos már nincs mindenki „ott”; ahogyan mondani szokás, a régi római résztvevők közül csak pietással gondolhatunk Szőnyi Zsuzsára, és mélyen sajog a hiány, rég meghalt szerelmünkre és társunkra, Mátis Líviára.

Róma, a Nagy Életkaland, és szerencsére a római évek már nem késnek Laci írói pályáján – humanista tudósalkatához, briliáns humorához és anekdotikus hajlamához, széleskörű műveltségéhez és pazar emlékezőképességéhez méltó felcsillanással (és szigorúan bevasalt leadási határidők mellett) mégiscsak megírta itáliai civil és hivatalos kalandozásait az *Éljen Kun Béla! Suzy nimfomán* című kis kötetében, amely szinte páratlan tárháza a legújabb kor *magyari* Rómájának. Ne fejezzük be ezt a művet sem – Laci, írjad a „folytatást”! Csak a leadási határidő, arra kéretik ügyelni!